

USTAVNI SUD BOSNE I HERCEGOVINE

**PRAVILA PROCEDURE ZA RJEŠAVANJE PREDMETA
BIVŠEG DOMA ZA LJUDSKA PRAVA BOSNE I
HERCEGOVINE/POVJERENSTVA ZA LJUDSKA PRAVA
PRI USTAVNOM SUDU BOSNE I HERCEGOVINE**

Ustavni sud Bosne i Hercegovine (u daljnjem tekstu: Ustavni sud), na temelju

- Sporazuma o ljudskim pravima – Aneks 6 uz Opći okvirni sporazum za mir u Bosni i Hercegovini – između Republike Bosne i Hercegovine, Federacije Bosne i Hercegovine i Republike Srpske (u daljnjem tekstu: Sporazum),
- članka 7. Sporazuma sukladno članku XIV Aneksa 6 uz Opći okvirni sporazum za mir u Bosni i Hercegovini, zaključenog između Bosne i Hercegovine, Federacije Bosne i Hercegovine i Republike Srpske u siječnju 2007. godine (u daljnjem tekstu: Sporazum iz 2007. godine),

na zasjedanju od 1. veljače 2007. godine, usvaja

PRAVILA PROCEDURE

ZA RJEŠAVANJE PREDMETA BIVŠEG DOMA ZA LJUDSKA PRAVA BOSNE I HERCEGOVINE/POVJERENSTVA ZA LJUDSKA PRAVA PRI USTAVNOM SUDU BOSNE I HERCEGOVINE

DIO I

Ustroj Ustavnog suda

Poglavlje 1.

Ustavni sud

Pravilo 1.

Jurisdikcija, neovisnost i nepristranost

1. Ustavni sud, prema Sporazumu iz 2007. godine, ima jurisdikciju odlučivanja o predmetima koje je primio Dom za ljudska prava Bosne i Hercegovine (u daljnjem tekstu: Dom) do 31. prosinca 2003. godine, a koje Dom/Povjerenstvo za ljudska prava pri Ustavnom sudu Bosne i Hercegovine (u daljnjem tekstu: Povjerenstvo) nisu okončali do 31. prosinca 2006. godine.
2. Ustavni sud, u izvršavanju svoje jurisdikcije, djeluje neovisno i nepristrano.

Pravilo 2.

Ustavni sud u Velikom vijeću i dva mala vijeća

1. Ustavni sud, u izvršavanju svoje jurisdikcije, zasjeda u Velikom vijeću i dva mala vijeća.
2. Svako malo vijeće čini troje sudaca Ustavnog suda koje biraju zakonodavna tijela entiteta prema članku VI/1.(a) Ustava Bosne i Hercegovine.
3. Veliko vijeće čini pet sudaca Ustavnog suda koje biraju zakonodavna tijela entiteta prema članku VI/1.(a) Ustava Bosne i Hercegovine. Sastoji se od sudaca dva mala vijeća koji će se rotirati.

Poglavlje 2.

Predsjedavanje vijećima

Pravilo 3.

Predsjednik Velikog i malih vijeća

1. Dužnost predsjednika Velikog vijeća obavljat će predsjednik Ustavnog suda. Predsjednik upravlja radom i predsjedava zasjedanjima Velikog vijeća. U slučaju njegove spriječenosti zamjenjuje ga jedan od dopredsjednika kojeg on odredi.
2. Dužnost predsjednika malih vijeća obavljat će dopredsjednici Ustavnog suda.

Poglavlje 3.

Privremeno odjeljenje za rješavanje predmeta Doma/Povjerenstva za ljudska prava

Pravilo 4.

Funkcija, trajanje i organizacioni položaj

1. U obavljanju stručnih i drugih poslova Ustavnom sudu u okviru njegove jurisdikcije iz Pravila 1. pomaže Privremeno odjeljenje za dovršetak predmeta Doma/Povjerenstva (u daljnjem tekstu: Privremeno odjeljenje).
2. Privremeno odjeljenje će raditi na privremenoj osnovi, do okončanja rada na predmetima bivšeg Doma/Povjerenstva.
3. Privremeno odjeljenje će biti sastavni dio Tajništva Ustavnog suda.
4. Privremeno odjeljenje će, ukoliko određeno pitanje nije riješeno drukčije ovim Pravilima, funkcionirati na temelju općih akata Ustavnog suda.

Pravilo 5.

Imenovanje šefa, zamjenika šefa Privremenog odjeljenja i izbor ostalog osoblja

1. Privremeno odjeljenje se sastoji od šefa, zamjenika šefa i drugog stručnog, administrativnog i tehničkog osoblja.
2. Šefa i zamjenika šefa Privremenog odjeljenja postavlja i razrješava Ustavni sud iz reda pravnih savjetnika Ustavnog suda.
3. Ostala se radna mjesta popunjavaju iz reda uposlenih u Tajništvu Ustavnog suda, a raspoređuje ih predsjednik Ustavnog suda, odnosno na njegovu ovlast generalni tajnik Ustavnog suda.
4. Osobe koje nisu u radnom odnosu s Ustavnim sudom bit će angažirane temeljem ugovora na privremenoj osnovi u smislu članka 10. Sporazuma iz 2007. godine.
5. O potrebi angažiranja dodatnog pomoćnog osoblja i naknadi za njihov rad odlučuje Malo vijeće Ustavnog suda, na prijedlog generalnog tajnika Ustavnog suda.
6. Predsjednik Ustavnog suda može odlučiti, iz opravdanih razloga, uz prethodno konzultiranje s dopredsjednicima, o prestanku ugovora o angažmanu osoblja iz točke 3. ovog pravila.
7. Osoblje koje upošljava Ustavni sud ili koje radi temeljem ugovora na privremenoj osnovi će, ukoliko to već nisu uradili u Povjerenstvu, potpisati pismenu izjavu o povjerljivosti koju potpisuju i svjedoci ili će na narednom zasjedanju, prije nego što počnu obavljati bilo kakve dužnosti, dati sljedeću izjavu:

«Svečano izjavljujem da ću svoje dužnosti obavljati vjerno, neovisno, nepristrano i uz puno poštivanje obveze povjerljivosti».

Pravilo 6.

Registriranje prijava

U Privremenom se odjeljenju vodi registar prijava koji je ranije vodio Dom/Povjerenstvo.

DIO II

Rad Ustavnog suda

Poglavlje 1.

Opća pravila

Pravilo 7.

Sjedište Privremenog odjeljenja i zasjedanja Ustavnog suda

1. Privremeno odjeljenje je smješteno u sjedištu Ustavnog suda u Sarajevu.
2. Ustavni sud može, ako to smatra opravdanim, odlučiti o držanju zasjedanja na drugom mjestu, izvan sjedišta Ustavnog suda.
3. Ustavni sud može odlučiti, u bilo kojem stadiju ispitivanja prijave, da je nužno istragu ili neku drugu djelatnost provesti negdje drugo ili da to može učiniti jedan ili više njegovih sudaca.

Pravilo 8.

Zasjedanja Ustavnog suda

1. Ustavni sud određuje broj i nadnevke zasjedanja.
2. Odlukom predsjednika Ustavni se sud sastaje i u drugom terminu, ako to nalažu okolnosti.
3. Suci koji su zbog bolesti ili nekih drugih ozbiljnih razloga spriječeni nazočiti cijelom ili dijelu zasjedanja, ili obaviti neku drugu dužnost, o tomu obavještavaju šefa Privremenog odjeljenja što je moguće ranije, a on obavještava predsjednika Ustavnog suda.

Pravilo 9.

Povjerljivost rasprava

1. Sve rasprave sudaca Ustavnog suda i drugih osoba koje su nazočne zasjedanjima ili sastancima Ustavnog suda jesu i ostat će povjerljive. Na sastancima Ustavnog suda, osim ako Ustavni sud ne odluči drukčije, može biti nazočno samo osoblje Privremenog odjeljenja Ustavnog suda, registrar i generalni tajnik Ustavnog suda.
2. U bilo kojoj fazi ispitivanja prijave, osim ako Ustavni sud ne odluči drukčije, predsjednik Ustavnog suda, dopredsjednik Ustavnog suda i šef Privremenog odjeljenja mogu priopćiti informacije tisku u mjeri koja je primjerena legitimnim interesima strana i prema posebnim uputama Ustavnog suda.

Pravilo 10.

Glasovanje i izuzimanje mišljenja

1. Nakon svake rasprave, a prije nego što se obavi zvanično glasovanje o nekom pitanju na sjednici Ustavnog suda, predsjednik može zatražiti od sudaca da o tomu iznesu svoje mišljenje ili da se obavi preliminarno glasovanje.
2. Glasovanje se vrši javno, dizanjem ruku. Ustavni sud može odlučiti da se odluke donose tajnim glasovanjem.
3. Glasovanje se vrši po redu po kojemu su prijedlozi podneseni, o čemu se prethodno može provesti preliminarno glasovanje. Prijedlog koji prigodom preliminarnog glasovanja dobije najviše glasova smatra se prvim prijedlogom pri konačnom glasovanju.
4. U donošenju odluke Ustavnog suda može sudjelovati samo sudac koji je sudjelovao u raspravi.
5. Sudac ne može ostati uzdržan prigodom glasovanja o zaključcima odluke.
6. Svaki sudac koji je sudjelovao u razmatranju predmeta ima pravo izuzeti svoje mišljenje, sukladno ili oprečno odluci.
7. Sudac ima pravo izuzeto mišljenje, najkasnije u roku od 15 dana, dostaviti u pisanoj formi s obrazloženjem.
8. Izuzeto mišljenje suca prilaže se uz zapisnik sa sjednice i ulaže u predmet na koji se odnosi, a u donesenoj se odluci konstatira da ima izuzeto mišljenje.
9. Izuzeto se mišljenje prilaže uz odluku kao aneks i čini njezin sastavni dio.

Pravilo 11.

Zapisnici sa razmatranja i rasprava

1. Zapisnik sjednice Ustavnog suda sadrži:
 - (a) nadnevak održavanja sjednice;
 - (b) imena nazočnih i izočnih sudaca;
 - (c) imena drugih osoba nazočnih na sjednici;
 - (d) predmet razmatranja i odluka Ustavnog suda;
 - (e) rezultat glasovanja, s naznakom koji je sudac glasovao protiv odluke, odnosno koji je izuzeo mišljenje;
 - (f) druge zaključke koji su doneseni povodom rasprave o predmetu.
2. U zapisnik se unosi kratak tijek rasprave i važnija pitanja koja su bila bitna za odlučivanje u predmetu.
3. Kad je isključena javnost sa sjednice ili njezinog dijela, to se konstatira u zapisnik.
4. Zapisnik sa sjednice Ustavnog suda se usvaja na narednoj sjednici.

5. Verificirani zapisnik sa sjednice Ustavnog suda (Malog i Velikog vijeća) potpisuju predsjednik Ustavnog suda, odnosno dopredsjednik koji je na sjednici predsjedatelj, i šef Privremenog odjeljenja.
6. Zapisnik je, u smislu članka 8. Sporazuma iz 2007. godine, sastavni dio arhive Ustavnog suda.

Pravilo 12.

Jamstvo nepristranosti sudaca

1. Sudac ne sudjeluje u ispitivanju prijave pred Ustavnim sudom ako:
 - (a) ima neki osobni interes u predmetu;
 - (b) je u nekoj odluci o činjenicama na kojima je prijava utemeljena sudjelovao kao savjetnik bilo koje strane ili kao član nekog suda ili istražnog tijela.
2. U slučajevima iz stavka 1. ovog pravila ili pod nekim drugim okolnostima za koje se čini da bi mogle utjecati na nepristranost suca prigodom ispitivanja prijave, ako suci ili predsjednik Ustavnog suda smatraju da ne bi trebali sudjelovati, odlučuje Ustavni sud.

Pravilo 13.

Izuzete sudaca

Kada, iz nekih posebnih razloga, osim onih iz pravila 12, suci smatraju da ne bi trebali sudjelovati ili nastaviti sudjelovanje u ispitivanju predmeta, o tomu obavještavaju predsjednika.

Pravilo 14.

Kvorum nakon izuzete sudaca

Sudac, koji prema odredbama pravila 12. ili 13. ne sudjeluje u ispitivanju prijave, ne čini dio kvoruma za vrijeme takvog ispitivanja. Ako se predmet o kojemu je riječ rješava na Malom vijeću, bit će proslijeđen Velikom vijeću.

Poglavlje 2.

Veliko vijeće

Pravilo 15.

Nadležnost Velikog vijeća

1. Veliko vijeće donosi odluke o:
 - (a) meritumu prijava;
 - (b) prijavama koje mu je proslijedilo Malo vijeće prema pravilu 19. st. 2. i 3, ili odluke prema stavku 2.(a), (b), (c) i (d) i stavku 3. članka VIII Sporazuma glede prijave koje je Malo vijeće razmatralo, ali nije o njima postiglo jednoglasnu odluku;

- (c) svim postupcima preispitivanja koji se odnose na odluke bivšeg Doma koje se nalaze u postupku pred Ustavnim sudom, kao i na odluke o zahtjevu za preispitivanjem u takvim postupcima;
- (d) proceduralnim i drugim pitanjima koja ne spadaju u domenu gornjeg stavka 1.(a)-(c), ako Pravilima nije drukčije određeno;
- (e) o unutarnjim pitanjima Privremenog odjeljenja.

Pravilo 16.

Kvorum Velikog vijeća

Kvorum Velikog vijeća u plenarnom sastavu čine četiri suca.

Pravilo 17.

Glasovanje Velikog vijeća

1. Odluke Velikog vijeća iz pravila 15, stavak 1.(a), (b) i (c), donose se većinom glasova svih sudaca.
2. Odluke Velikog vijeća iz pravila 15, stav 1.(d) i (e), donose se većinom glasova nazočnih sudaca.
3. Ako je isti broj glasova u zvaničnom glasovanju, obavlja se glasovanje prozivkom, a predsjednik ima odlučujući glas.

Poglavlje 3.

Malo vijeće

Pravilo 18.

Nadležnost Malog vijeća

1. Malo vijeće donosi odluke o:
 - (a) prijedlogu odluke o meritumu prijave;
 - (b) ne/prihvatljivosti odluke prema stavku 2.(a), (b), (c) i (d) članka VIII Sporazuma ili o obustavi razmatranja, odbacivanju ili brisanju prijave prema stavku 3. članka VIII Sporazuma;
 - (c) o proceduralnim pitanjima u postupku pred Malim vijećem, ako Pravilima nije drukčije određeno.

Pravilo 19.

Kvorum i zasjedanja Malog vijeća

1. Kvorum Malog vijeća čini troje sudaca.
2. Malo vijeće se sastaje prema tomu kako to okolnosti zahtijevaju ili kako odluči nadležni dopredsjednik Ustavnog suda.

Pravilo 20.

Glasovanje Malog vijeća

1. Odluke Malog vijeća iz pravila 18, stavak 1.(a), donose se većinom glasova svih sudaca.
2. Odluke Malog vijeća iz pravila 18, stavak 1.(b) i (c), donose se jednoglasno.

Pravilo 21.

Prosljeđivanje prijava Malom i Velikom vijeću Ustavnog suda

1. Prijave se prosljeđuju na Malo vijeće sukladno općim smjernicama koje je donijelo Veliko vijeće.
2. Kada predmet u postupku pred Malim vijećem postavlja ozbiljna pitanja u svezi s tumačenjem Sporazuma, ili nekog od međunarodnih sporazuma na koji se on poziva, ili ako bi rješavanje pitanja pred Malim vijećem moglo imati ishod koji je oprečan ranijoj jurisprudenciji bivšeg Doma ili Povjerenstva, ili Ustavnog suda, Malo se vijeće, prije donošenja konačne odluke, može odreći nadležnosti u korist Velikog vijeća.
3. Predsjednik može odlučiti da proslijedi na razmatranje Velikom vijeću svaku prijavu koja je pred Malim vijećem, za koju mu se učini:
 - (a) da postavlja ozbiljna pitanja u svezi s tumačenjem Sporazuma ili bilo kojeg drugog međunarodnog sporazuma na koji se on poziva, ili
 - (b) da je iz bilo kojeg drugog opravdanog razloga takav postupak potreban.

DIO III

Procedura

Poglavlje 1.

Opća pravila

Pravilo 22.

Zvanični jezici

Zvanični jezici Ustavnog suda su hrvatski, bosanski i srpski.

Pravilo 23.

Zastupanje strana iz Sporazuma

Strane iz Sporazuma pred Ustavnim sudom - Bosnu i Hercegovinu, Federaciju Bosne i Hercegovine i Republiku Srpsku zastupaju njihovi zastupnici, kojima mogu pomagati savjetnici.

Pravilo 24.

Aktivna legitimacija; zastupanje podnositelja prijave

1. Osobe, nevladine organizacije ili skupine osoba koje tvrde da su žrtva povrede koju je počinila neka od strana ili koje nastupaju u ime navodnih žrtava koje su umrle ili nestale, a koji su podnijeli svoje prijave prije 31. prosinca 2003. godine bivšem Domu, prema članku VIII stavak 1. Sporazuma mogu nastaviti s postupkom pred Ustavnim sudom.

2. Podnositelji prijava iz prethodnog stavka mogu, prema vlastitom izboru, ovlastiti odvjetnike ili druge zastupnike koji će ih zastupati u postupcima pred Ustavnim sudom.
3. Podnositelj prijave ili zastupnik se osobno pojavljuje pred Ustavnim sudom:
 - (a) kako bi prezentirao prijavu na raspravi koju je zakazao Ustavni sud, ili
 - (b) nekim drugim povodom, ako ga pozove Ustavni sud.
4. Ustavni sud može osloboditi podnositelja prijave od nazočnosti pred Ustavnim sudom u slučajevima iz prethodnog stavka, ako je spriječen pojaviti se iz opravdanog razloga.

Pravilo 25.

Amici curiae

1. Ustavni sud može u bilo kojoj fazi postupka dozvoliti ili pozvati neko vladino ili nevladino tijelo ili organizaciju, pojedinca ili skupinu pojedinaca, a osobito ombudsmene za ljudska prava koje imenuju Bosna i Hercegovina, Federacija Bosne i Hercegovine ili Republika Srpska, da sudjeluju kao *amicus curiae*.
2. Takvo se sudjelovanje može ograničiti na činjenična ili pravna pitanja naznačena odlukom Ustavnog suda.
3. Odluka Ustavnog suda u predmetu sadržava proceduru koja će se slijediti.

Pravilo 26.

Postupanje Ustavnog suda u posebnim slučajevima

1. Ustavni sud može, *proprio motu* ili na zahtjev strane, poduzeti svaku radnju koju smatra primjerenom ili potrebnom za obavljanje svojih dužnosti prema Sporazumu.
2. Ustavni sud može odrediti jednog ili više svojih sudaca da poduzmu neku od radnji iz prethodnog stavka u njegovo ime, posebice da saslušaju svjedoke ili vještake, pregledaju dokumente ili posjete neko mjesto. U tom slučaju, sudac ili suci su dužni pravodobno obavijestiti Ustavni sud o provedenim radnjama.
3. U žurnom slučaju, kada Ustavni sud ne zasjeda, predsjednik Ustavnog suda ili, ako je on spriječen u obavljanju svojih dužnosti, dopredsjednik može poduzeti potrebne radnje u ime Ustavnog suda. Na prvoj narednoj sjednici Ustavnog suda bit će predočena svaka radnja koja je poduzeta prema ovom stavku.

Pravilo 27.

Spajanje prijava

Malo vijeće, tj. Veliko vijeće, mogu, ako smatraju opravdanim, odrediti spajanje dvaju ili više prijava, u kojima će Ustavni sud voditi jedan postupak i donijeti jednu odluku.

Pravilo 28.

Prioritet određenih prijava

1. Ustavni sud rješava prijave, u pravilu, po kronološkom redu.
2. Iznimno, Ustavni sud može odlučiti da određenoj prijavi da prednost.
3. Ustavni sud daje posebnu prednost navodima o osobito teškim ili sistematskim povredama, koje se temelje na navodnoj diskriminaciji.

Pravilo 29.

Privremene mjere

1. Veliko vijeće može, na zahtjev podnositelja prijave, odrediti strankama svaku privremenu mjeru za koju smatra da ju treba donijeti u interesu stranaka ili pravilnog vođenja postupka.
2. Kada Ustavni sud ne zasjeda, predsjednik Ustavnog suda odlučuje, u interesu strana ili zbog propisnog vođenja postupka, o izdavanju naredbe za privremenu mjeru prema članku X stavak 1. Sporazuma.
3. Kada predsjednik naredi privremenu mjeru o tomu obavještava Ustavni sud prema stavku 3. pravila 26.
4. Odluka o privremenoj mjeri stupa na snagu u trenutku donošenja takve odluke.
5. U slučaju kada naredba za privremenu mjeru više nije opravdana, Ustavni sud takvu naredbu povlači formalnom odlukom.

Poglavlje 2.

Rasprave

Pravilo 30.

Javna priroda i organizacija rasprava

1. Rasprave se pred Ustavnim sudom održavaju javno.
2. Tisak i javnost mogu biti isključeni s cijele ili dijela rasprave u interesu morala, javnog reda ili nacionalne sigurnosti u demokratskom društvu, kada to zahtijeva interes malodobnika ili zaštita privatnog života strana, ili isključivo prema procjeni Ustavnog suda u posebnim okolnostima gdje bi publicitet naškodio interesima pravde.
3. Ako je podnositelj prijave nevladina organizacija ili skupina pojedinaca, Ustavni sud utvrđuje imaju li oni koji se pred njom pojavljuju pravo zastupati ih.
4. Ustavni sud može ograničiti broj zastupnika ili savjetnika strana koji mogu biti nazočni kada smatra da je to u interesu propisnog vođenja rasprave.
5. Strane se na vrijeme obavještavaju o odluci Ustavnog suda da održi raspravu. Strane dostavljaju Ustavnom sudu imena i funkcije osoba koje će se u njihovo ime pojaviti na raspravi.
6. Odredbe ovih Pravila se primjenjuju *mutatis mutandis* na raspravama pred predstavnicima Ustavnog suda sukladno pravilu 26. stavak 2.

Pravilo 31.

Propust strane da se pojavi

Kada strana, koja je uredno obaviještena, propusti pojaviti se bez opravdanog razloga, Ustavni sud može nastaviti s raspravom pod uvjetom da je takav tijek zadovoljavajući i sukladan odgovarajućem sudskom postupku prema stanju u spisu.

Pravilo 32.

Pozivanje pojedinih podnositelja prijave, vještaka i svjedoka

1. Šef Privremenog odjeljenja poziva svakog pojedinog podnositelja prijave, sudionika u postupku, vještaka ili drugu osobu koju Ustavni sud želi saslušati kao svjedoka. Pozivi sadrže:
 - (a) strane u prijavi;
 - (b) činjenice ili pitanja u svezi s kojima će dotična osoba biti saslušana;
 - (c) pripreme koje su napravljene, sukladno pravilu 37. st. 1. ili 2, kako bi se dotičnim osobama nadoknadili troškovi koje su pretrpjeli.
2. Poziv i materijali za javnu raspravu se dostavljaju najkasnije osam dana prije održavanja javne rasprave.
3. Predsjednik može dozvoliti svakoj od tih osoba, ako ne govori i ne razumije dovoljno neki od službenih jezika, da govori materinjim jezikom, u nazočnosti prevoditelja.

Pravilo 33.

Svečana zakletva za svjedoke i vještake

Nakon utvrđivanja identiteta svjedoka ili vještaka, predsjednik ili opunomoćeni sudac o kojemu je riječ u pravilu 26. stavak 2. traži da oni daju sljedeću izjavu:

- (a) za svjedoke:

“Svečano izjavljujem po časti i savjesti da ću govoriti istinu, samo istinu i ništa drugo do istinu.”

- (b) za vještake:

“Svečano izjavljujem po časti i savjesti da će moja izjava biti sukladna mom iskrenom i profesionalnom uvjerenju.”

Pravilo 34.

Vođenje rasprava

1. Predsjednik, dopredsjednik ili opunomoćeni sudac vodi raspravu ili ispitivanje svake osobe koju se sasluša. On određuje redoslijed po kojemu će strane i njihovi predstavnici biti saslušani.
2. Svaki sudac može postavljati pitanja stranama ili osobama koje se saslušavaju s dopuštenjem predsjednika, dopredsjednika ili opunomoćenog suca.

3. Strane i njihovi predstavnici mogu, također, postavljati pitanja bilo kojoj osobi koju se sasluša uz dopuštenje predsjednika, dopredsjednika ili opunomoćenog suca.

Pravilo 35.

Zapisnici s rasprava

Šef Privremenog odjeljenja, ili pravnik kojega on odredi, je odgovoran za zapisnik koji treba sadržavati doslovan tijek rasprave pred Ustavnim sudom. Kada se pravi tonski zapis, zapis će biti sastavni dio zapisnika.

Pravilo 36.

Troškovi

1. Troškove kojima je bila izložena osoba koju je Ustavni sud saslušao u svojstvu svjedoka ili vještaka na zahtjev strane snosi ili ta strana ili Ustavni sud, o čemu odlučuje Ustavni sud.
2. Troškove kojima je bila izložena osoba koju Ustavni sud sasluša *proprio motu* snosi Ustavni sud.
3. Kada Ustavni sud pribavlja pismeno mišljenje vještaka ili se to čini na njegov zahtjev sve nastale troškove snosi Ustavni sud.
4. Kada strana na zahtjev Ustavnog suda podnese pismene dokaze sve troškove snosi ili ta strana ili Ustavni sud, o čemu odlučuje Ustavni sud.
5. Kada pismene dokaze, uključujući i nalaz vještaka, dostavi strana, ali ne na zahtjev Ustavnog suda, sve troškove snosi ta strana osim ako Ustavni sud ne odluči drukčije.
6. Iznos svih troškova i izdataka koje plaća Ustavni sud prema ovom pravilu odobrava predsjednik.

Poglavlje 3.

Prijateljsko rješenje

Pravilo 37.

Prijateljska rješenja

1. U bilo kojoj fazi tijekom postupka Ustavni sud može pokušati postići prijateljsko rješenje spora na temelju poštivanja prava i sloboda navedenih u Sporazumu.
2. Ako Ustavni sud uspije u ostvarivanju takvog rješenja, sukladno odluci Velikog vijeća objavljuje izvješće i dostavlja ga Visokom predstavniku, o kojemu je riječ u Aneksu 10 uz Opći okvirni sporazum sve dok takva funkcija postoji, potom generalnim tajnicima Organizacije za sigurnost i suradnju u Europi (OSCE) i Vijeća Europe, kao i stranama iz spora.
3. Izvješće Ustavnog suda uključuje kratak pregled o činjenicama i postignutom rješenju.

4. Međutim, izvješće o rješenju u datom predmetu može biti povjerljivo bilo u cijelosti ili djelomično kada je to potrebno zbog zaštite ljudskih prava ili zbog sporazuma između Ustavnog suda i strana o kojima se radi.
5. Prijateljsko rješenje u predmetu, postignuto posredovanjem Ustavnog suda, ima zakonsku snagu jednaku konačnoj odluci Ustavnog suda.

Poglavlje 4.

Podnošenje, forma i sadržaj prijava

Pravilo 38.

Podnošenje prijava

1. Svaka prijava prema članku VIII stavak 1. Sporazuma, o kojoj treba odlučiti Ustavni sud sukladno članku 2. Sporazuma iz 2007. godine, morala je biti podnesena Domu zaključno s 31. prosincem 2003. godine.
2. Nadnevkom podnošenja prijave se smatra nadnevak prve obavijesti koju je dostavio podnositelj prijave.

Pravilo 39.

Forma prijave

1. Prijavu iz pravila 38. stavak 1. mora podnijeti u pisanoj formi i potpisati podnositelj prijave ili njegov zastupnik.
2. Prijave koje podnose nevladine organizacije ili skupina osoba potpisuje osoba koje je nadležna zastupati takvu organizaciju ili skupinu. Ustavni sud određuje jesu li osobe koje su potpisale prijavu ovlaštene to učiniti.
3. Kada podnositelji prijave imaju zastupnika sukladno stavku 2. pravila 24, punomoć odvjetnika ili pismenu ovlast pribavlja njihov zastupnik ili zastupnici.

Pravilo 40.

Sadržaj prijave

1. Prijava, iz pravila 38. stavak 1, treba sadržavati:
 - (a) identitet podnositelja prijave, što podrazumijeva ime, dob, zanimanje i adresu, te identitet svake navodne žrtve što podrazumijeva, gdje to odgovara, ime, dob, zanimanje i adresu dotične osobe;
 - (b) ime, zanimanje i adresu zastupnika, ako ga ima;
 - (c) ime strane protiv koje je podnesena prijava;
 - (d) izjavu o činjenicama;
 - (e) izjavu o pravima koja su prema Sporazumu navodno prekršena i sve relevantne argumente;
 - (f) izjavu o privremenim mjerama ili drugim traženim pravnim lijekovima i svim relevantnim dokumentima.
2. Podnositelji prijave, osim toga:

- (a) dostavljaju informaciju o tomu jesu li zadovoljeni kriteriji postavljeni u članku VIII st. 2. i 3. Sporazuma;
 - (b) naznačuju je li predmet prijave već ranije bio podnesen bivšem Domu ili nekom drugom povjerenstvu ustanovljenom prema aneksima uz Opći okvirni sporazum ili u nekom drugom međunarodnom postupku presuđivanja, istrage ili rješavanja;
 - (c) navode na kojem službenom jeziku žele primiti odluke Doma (sada Ustavnog suda);
 - (d) navode protive li se ili ne da njihov identitet bude objelodanjen javnosti.
3. Prijave, osim onih koje podnese strana, trebaju biti popunjene na tiskanici prijave koju je pripremio arhivar Doma/Povjerenstva, tj. šef Privremenog odjeljenja.
 4. Prijave koje ne ispunjavaju uvjete iz st. 1. do 3. Ustavni sud ne mora prihvatiti.
 5. Podnositelji prijave su obvezni obavještavati Ustavni sud o svakoj promjeni adrese ili nekim drugim okolnostima relevantnim za prijavu. U slučaju da to propuste, Ustavni sud može brisati prijavu.

Poglavlje 5.

Postupak ne/prihvatanja prijave i preliminarna odluka o meritumu

Pravilo 41.

Informacije tuženoj strani u žurnim predmetima i suradnja s institucijama Bosne i Hercegovine

1. Šef Privremenog odjeljenja može u slučaju žurnosti, ne prejudicirajući poduzimanje nekih drugih koraka u proceduri, obavijestiti tuženu stranu iz prijave, svim dostupnim sredstvima, o podnošenju prijave i kratkoj sadržini predmeta te prijave.
2. Institucije Bosne i Hercegovine, entiteta, pravne i fizičke osobe i drugi, dužni su Ustavnom sudu, na njegov zahtjev, davati podatke i obavještenja potrebna za rad Ustavnog suda i, po njegovom nalogu, poduzimati radnje koje su od interesa za vođenje postupka.
3. Ustavni sud može, na obrazložen zahtjev relevantnih institucija u Bosni i Hercegovini, davati nužne informacije glede pojedinačnih predmeta iz rada Ustavnog suda.

Pravilo 42.

Pisani dio postupka

1. Sudionici u postupku imaju pravo izvršiti uvid u spise Ustavnog suda, a ovo pravo se može priznati, po obrazloženom prijedlogu, i drugim zainteresiranim stranama.
2. Ustavni sud dostavlja prijavu tuženoj strani radi davanja odgovora, odnosno dostavljanja spisa.
3. Ustavni sud može dostaviti prijavu i protivnoj strani podnositelja prijave u postupku pred domaćim tijelima, radi davanja odgovora.

4. Nedostavljanje odgovora ne utječe na tijek postupka pred Ustavnim sudom.
5. Kad je prijava upućena Ustavnom sudu nepotpuna ili ne sadrži podatke nužne za vođenje postupka, Ustavni će sud zatražiti od podnositelja da u određenom roku, a najdulje za mjesec dana, te nedostatke otkloni pri čemu se podnositelju prijave može dostaviti tiskanica prijave i uputa o popunjavanju tiskanice, uz upozorenje da će se prijava brisati ukoliko se ne udovolji ovom zahtjevu Ustavnog suda.
6. Ako podnositelj u roku iz stavka 5. ovog pravila ne otkloni nedostatke, prijava će se brisati.
7. Ustavni sud određuje vremenski rok za sve informacije, opažanja ili komentare zatražene od strana u postupku i drugih osoba koje su obvezne postupati po zahtjevu Ustavnog suda.
8. U slučaju odbacivanja, odbijanja, prekidanja razmatranja ili brisanja prijave prema st. 2. i 3. članka VIII Sporazuma, Ustavni sud može donijeti odluku a da prethodno prijava nije dostavljena drugoj stranci na izjašnjavaње.

Pravilo 43.

Iscrpljivanje pravnih lijekova

Ustavni sud može, u pravilu, razmatrati prijavu ako su protiv presude, odnosno odluke koja se njome pobija, iscrpljeni svi učinkoviti pravni lijekovi mogući po zakonu i ako je podnijeta u roku od šest mjeseci od dana kada je podnositelj prijave primio odluku o posljednjem pravnom lijeku kojeg je koristio.

Pravilo 44.

Preliminarno razmatranje prijave

1. Prijava nije prihvatljiva ako postoji koji od sljedećih slučajeva:
 - (a) podnositelj prijave nije iscrpio pravne lijekove;
 - (b) prijava je preuranjena;
 - (c) protekao je rok za podnošenje prijave;
 - (d) Ustavni je sud o istoj stvari već odlučivao na temelju Ustava Bosne i Hercegovine;
 - (e) prijava je podnesena u nekom drugom postupku, ili je već predmet međunarodne istrage ili rješenja, ili je pred drugim povjerenstvom osnovanom prema aneksu Općeg okvirnog sporazuma;
 - (f) prijava je *ratione temporis* nekompatibilna sa Sporazumom;
 - (g) prijava je *ratione materiae* nekompatibilna sa Sporazumom;
 - (h) prijava je *ratione personae* nekompatibilna sa Sporazumom;
 - (i) prijava je *ratione loci* nekompatibilna sa Sporazumom;
 - (j) prijava je očevidno (*prima facie*) neutemeljena ili je zlouporabljeno pravo na podnošenje prijave.

2. Ustavni će sud obustaviti razmatranje prijave, odbaciti ili brisati prijavu ako postoji koji od sljedećih slučajeva:
 - (a) podnositelj prijave je anonimn ili nedostupan;
 - (b) podnositelj prijave je propustio u ostavljenom roku dopuniti/precizirati prijavu;
 - (c) podnositelj je odustao od prijave;
 - (d) stvar je već riješena;
 - (e) nije opravdano nastaviti s razmatranjem prijave.

Pravilo 45.

Odluka Malog vijeća o prihvatljivosti, o obustavi razmatranja, o odbijanju ili o brisanju prijave i preliminarna odluka o meritumu

1. Odluka Malog vijeća, kojom se prijava proglašava neprihvatljivom prema stavku 2.(a), (b), (c) i (d) članka VIII Sporazuma ili o obustavi razmatranja, odbacivanju ili brisanju prijave prema stavku 3. članka VIII Sporazuma, donosi se jednoglasno u pisanoj formi i šef Privremenog odjeljenja ju dostavlja podnositelju prijave i drugim strankama u postupku.
2. Prijedlog odluke Malog vijeća o meritumu prijave donosi se većinom glasova u pisanoj formi i dostavlja se Velikom vijeću na potvrdu.

Pravilo 46.

Odluka Velikog vijeća o prihvatljivosti, o obustavi razmatranja, o odbijanju ili o brisanju prijave

1. U slučaju da Malo vijeće ne donese jednoglasnu odluku prema pravilu 51. stavak 1, prijava se upućuje Velikom vijeću da donese konačnu odluku.
2. Odluka Ustavnog suda u Velikom vijeću prema stavku 2.(a), (b), (c) i (d) i stavku 3. članka VIII Sporazuma se donosi u pisanoj formi i šef Privremenog odjeljenja ju dostavlja podnositelju prijave i ostalim strankama.
3. U odluci Velikog vijeća se navodi da je donesena jednoglasno ili većinom glasova sudaca Vijeća. Obrazloženje je sastavni dio odluke.

Poglavlje 6.

Postupak nakon prihvaćanja prijave

Pravilo 47.

Razmatranje merituma

1. Nakon proglašavanja prijave prihvatljivom Ustavni sud odlučuje o postupku koji slijedi:
 - (a) za ispitivanje prijave prema članku XI stavak 1. točka (a) Sporazuma o tomu ukazuju li ustanovljene činjenice ili ne da je tužena strana prekršila svoje obveze prema Sporazumu;

- (b) s ciljem da osigura prijateljsko rješenje predmeta prema članku IX st. 1. i 2.
2. Ustavni sud može pozvati strane da dostave nove dokaze ili opažanja. Ustavni sud odlučuje u svakom pojedinom predmetu bi li ta opažanja trebala biti dostavljena u pisanoj formi ili usmeno na raspravu.
 3. Ustavni sud postavlja rok u kojemu strane dostavljaju dodatne dokaze i pismena opažanja.

Pravilo 48.

Djelomična odluka

Veliko vijeće može donijeti djelomičnu odluku ako zahtjev sadrži više pitanja i ako to priroda slučaja omogućuje.

Pravilo 49.

Odluke o prihvatljivosti i meritumu

Kada smatra odgovarajućim, Veliko vijeće može odlučiti o prihvatljivosti i meritumu prijave u isto vrijeme.

Poglavlje 7.

Odluke o meritumu

Pravilo 50.

Propust strane da se pojavi ili prezentira svoj predmet

1. Ustavni sud, u pravilu, ispituje samo ove povrede koje su iznesene u prijavi.
2. U iznimnim slučajevima Ustavni sud može po službenoj dužnosti utvrditi i druge povrede na koje nije izričito ukazano, a koje proizlaze iz prijave.

Pravilo 51.

Forma odluke o meritumu

Odluka sadrži:

- a. imena predsjednika i ostalih sudaca koji čine Ustavni sud u Velikom vijeću, kao i ime šefa Privremenog odjeljenja Ustavnog suda;
- b. nadnevke kada je usvojena i uručena;
- c. opis strane ili strana;
- d. imena zastupnika strana;
- e. prikaz provedenog postupka;
- f. kratak pregled podnesaka strana;
- g. činjenice predmeta;
- h. mišljenje Ustavnog suda;
- i. naređene pravne lijekove;
- j. zaključke;

k. broj sudaca koji čine većinu.

Pravilo 52.

Sadržaj odluke o meritumu

Mišljenje Ustavnog suda i zaključci odluke posebice su usmjereni na sljedeće:

- (a) ukazuju li utvrđene činjenice na to da je tužena strana prekršila svoje obveze iz Sporazuma i, ako je tako,
- (b) koje će korake poduzeti ta strana kako bi ispravila takav prekršaj, uključujući naredbe da se sa određenim djelovanjem prestane i od njega uzdrži, novčanu naknadu (uključujući kompenzaciju za materijalnu i nematerijalnu štetu) kao i naredbe za privremene mjere.

Pravilo 53.

Posebna odluka o pravnim lijekovima

I pored pravila 51.(i) Ustavni sud može, ako smatra potrebnim, odgoditi donošenje odluke o pravnim lijekovima u cjelini ili djelomično.

Pravilo 54.

Uručenje odluke

1. Odluku potpisuju predsjednik i šef Privremenog odjeljenja.
2. Relevantne dijelove odluke može javno uručiti predsjednik, ili neki drugi sudac Ustavnog suda kojega je on ovlastio, na jednom od službenih jezika. Nije nužno da ostali suci budu nazočni. Strane se pravodobno obavještavaju o nadnevku i vremenu uručenja odluke.
3. Šef Privremenog odjeljenja dostavlja odluke, odlučene u meritumu, relevantnim stranama koje su sudjelovale u postupku.
4. Veliko vijeće Ustavnog suda može odlučiti da odluke o meritumu dostavi i Visokom predstavniku, o kojemu je riječ u Aneksu 10 uz Opći okvirni sporazum, sve dok takva funkcija postoji, generalnim tajnicima Vijeća Europe i OSCE-a.
5. Original, propisno potpisan i zapečaćen, pohranjuje se u arhivi bivšeg Doma/Povjerenstva.

Poglavlje 8.

Objavljivanje odluka

Pravilo 55.

Objavljivanje odluka

1. Šef Privremenog odjeljenja je odgovoran za objavljivanje odluka Ustavnog suda.
2. Svaka odluka o meritumu, svaka odluka kojom se prijava proglašava prihvatljivom ili neprihvatljivom, odbacuje ili briše ili se obustavlja razmatranje prijave, odluka o zahtjevu za preispitivanjem ili odluka o preispitivanju je dostupna javnosti. Naredbe koje se tiču privremenih mjera koje je donio Ustavni

sud dostupne su javnosti osim ako Ustavni sud ili sudac u ime Ustavnog suda, prema pravilu 26. st. 2. i 3, ne odluči drukčije. Ostale će odluke biti dostupne javnosti ako Ustavni sud tako odluči.

3. Od strana u Sporazumu se može zatražiti objavljivanje odluke Ustavnog suda u svojim službenim glasilima.

Poglavlje 9.

Postupak izvršenja odluka

Pravilo 56.

Izvršenje odluka

1. Odluke Ustavnog suda su konačne i obvezne i dužna ih je poštovati svaka fizička i pravna osoba.
2. Sva tijela vlasti tuženih strana u postupku pred Ustavnim sudom su dužna, u okviru svojih nadležnosti utvrđenih ustavom, zakonom i Sporazumom provoditi odluke Ustavnog suda.
3. Ustavni sud, s ciljem realiziranja pravnih lijekova, u svojoj odluci može, zaključcima, odrediti način i rok izvršenja odluke koju je donio Ustavni sud.
4. U datim rokovima tužena strana, koja je obvezna izvršiti odluku Ustavnog suda, dužna je dostaviti obavijest o poduzetim mjerama s ciljem izvršenja odluke Ustavnog suda, kako je to naznačeno u odluci.
5. U slučaju nepostupanja, odnosno kašnjenja u izvršenju ili obavještenju Ustavnog suda o poduzetim mjerama, Ustavni sud donosi rješenje kojim se utvrđuje da odluka Ustavnog suda nije izvršena. Ovo se rješenje dostavlja nadležnom tužitelju i nadležnom agentu tužene strane.

Poglavlje 10.

Postupak preispitivanja

Pravilo 57.

Odluke Ustavnog suda i Povjerenstva ne podliježu preispitivanju

Odluke Ustavnog suda i Povjerenstva, bez obzira je li ih donijelo Malo ili Veliko vijeće, su konačne i obvezujuće u smislu čl. 7. i 8. Sporazuma iz 2005. godine i čl. 5. i 6. Sporazuma iz 2007. godine i ne podliježu preispitivanju.

Pravilo 58.

Preispitivanje odluka bivšeg Doma

U slučaju da Ustavni sud bude trebao odlučivati u postupku preispitivanja koji se odnosi na odluke bivšeg Doma, postupa se na sljedeći način:

Veliko vijeće odlučuje hoće li prihvatiti zahtjev za preispitivanjem i odlučuje o predmetu u kojemu je prihvaćen zahtjev za preispitivanjem.

U takvom odlučivanju Ustavni sud primjenjuje *mutatis mutandis* odredbe pravila 63-66. Pravila procedure bivšeg Doma.

Iznimno od prethodnog stavka, ne primjenjuje se postupak iz pravila 64. Pravila procedure bivšeg Doma za pribavljanje preporuke Vijeća o zahtjevu za preispitivanjem.

Pravilo 59.

Ispravljanje grešaka u odlukama

1. Ustavni sud može, po službenoj dužnosti ili po zahtjevu stranke, izvršiti ispravke grešaka u pisanju, grešaka u izračunavanju ili drugih očevidnih grešaka u odlukama.
2. Ustavni sud može, ukoliko utvrdi očevidnu grešku iz stavka 1, a koja bitno utiče na konačnu i obvezujuću odluku, donijeti novu odluku u predmetu, ispravljajući očevidnu grešku do koje je došlo.

ZAVRŠNE ODREDBE

Pravilo 60.

Izmjena i suspendiranje ovih pravila

3. Svako pravilo može biti izmijenjeno i dopunjeno po prijedlogu svakog suca kada se takav prijedlog usvoji na sjednici Velikog vijeća Ustavnog suda apsolutnom većinom svih sudaca.
4. Veliko vijeće može suspendirati svako pravilo nakon prijedloga bez najave, ako je odluka donesena jednoglasno. Suspendiranje pravila se u ovom slučaju ograničava u svom djelovanju na posebnu svrhu za koju je traženo.

Pravilo 61.

Supsidijarna primjena općih akata Ustavnog suda Bosne i Hercegovine

Na sva pitanja koja nisu riješena ovim Pravilima primjenjivat će se *mutatis mutandis* Pravila Ustavnog suda Bosne i Hercegovine i druga opća akta Ustavnog suda.

Pravilo 62.

Priopćenje o ovim Pravilima

1. Pravila stupaju na snagu danom donošenja.
2. Pravila i njihove izmjene i dopune se, nakon što ih usvoji Veliko vijeće Ustavnog suda, priopćavaju stranama u Sporazumu.
3. Pravila se objavljuju u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine“ i na web stranici Ustavnog suda u roku od 15 dana od dana stupanja na snagu ovih Pravila.

K-I-03/07
1. veljače 2007. godine
Sarajevo

Predsjednica
Ustavnog suda Bosne i Hercegovine
Hatidža Hadžiosmanović